

הדף היומי בבלי: מסכת בבא קמא דף צ"א
הדף היומי בהלכה: סימן קנ"ד סעיף ו' 'ופרוכת' עד סעיף ט'
המוסר היומי: שמייה"ל חלק ב' חתימת הספר פרק א' 'ועל כן' עד 'ועתה נבוא'

לוח
לימוד
יומי

האזעקה נשמעה והאב שחרד לשלום בנו רץ לעבר ארון הקודש והניח שם את בנו הקטן

ענייני היום

מהנלמד היום ב'דף היומי בהלכה'

השיב הרב יצחק זילברשטיין שליט"א:
מסופר בנביא (מלכים-ב' פרק י"א), שכאשר מת
אחזיהו מלך יהודה, קמה אמו עתליה, והמיתה
את כל זרע הממלכה מזרע דוד המלך, כדי
שתמלוך היא ללא עוררים. כאשר ראתה פתה,
יהושבע, את מעשיה האכזריים של אימה, מילטה
את בן אחיה התינוק - יואש, שזה עתה נולד, מבין
בני המלך המומטים, והסתירה אותו במשך שש
שנים בתוך בית קודש הקודשים, ועליו התנבא
דוד המלך (תהילים כ"ז): "כי יִצְפְּנִי בְּסֶכֶה
ביום רעה יסתירני בְּסֶטֶר אֲהַלֹּו". (עד שבשנה
השביעית הוציאו יהוידע הכהן ממקום מחבואו,
ומשחו למלך תחת אביו. ומובא בילקוט מעם
לועז: הטעם שהוציאו והמליכו את יואש בגיל
שבע, כי אחת לשבע שנים מְפִינִים את קודש
הקודשים, והיו משלשים לתוכו את האומנים
בתיבות, ולכן לא יכלו להצפינו שם יותר מזה,
אחרת היו האומנים מגלים את הסוד)

אכן, פשוט שאין ללמוד מהמסופר אודות יואש
לנידון דנו, כי שם היה מדובר בפיקוח נפש ממש,
כי אילולא החביאוהו בקודש הקודשים, היתה
מוצאת אותו עתליה ורוצחת אותו, אך בענייננו
אין לפנינו חשש סכנה מוחשי, אלא מדובר
בסכנה רחוקה מאוד, ולכן עדיין לא מצינו היתר
להיכנס לתוך ארון הקודש בשעת אזעקה.

(ופריו מתוק מאת הרב ארז חזני)

להלן שאלה שהתעוררה בימי שילוח הרקטות
על ידי אויבנו ימ"ש ברצועת עזה, בחודש תמוז
תשע"ד:

ביום שבת קודש, הגיעו ילדים רבים לשיעור
תהילים בבית כנסת מסויים באחד מיישובי
הדרום. באמצע השיעור, נשמעה לפתע אזעקה.
בהלה גדולה תקפה את הנוכחים במקום, משום
שבבית הכנסת היו חלונות ושמשות גדולות
מזכוכיות שעלולות להתנפץ, וגם בקרבת בית
הכנסת לא היה מרחב מוגן.

הרב והילדים החלו באמירת פרקי תהילים
ותפילה, אך כאן אירע דבר מעניין: אחד ההורים
שבא עם בנו לשיעור, חרד היה לשלום בנו, ומצא
עבורו 'מרחב מוגן' - תוך כדי צפירת האזעקה
האיש רץ לעבר ארון הקודש, שבו מונחים ספרי
התורה, והניח שם את בנו הקטן. ארון קודש זה
בנוי בתוך כתלים עבים מאוד, ונחשב למקום
המוגן ביותר בבית הכנסת.

לאחר השבת, שלח האב את סיפור המעשה אל
מו"ר שליט"א, וסיים בשאלה:

ידוע שארון הקודש שמניחים בו ספר תורה, דינו
כתשמיש קדושה, ולכן אסור להשתמש בו בשום
תשמיש של חול, וממילא נשאלת השאלה האם
היה מותר לי לנהוג כפי שנהגתי. ובמידה ואסור
היה לנהוג כך, האם אני זקוק לכפרה?

• בשנת תרצ"א נפטר הגאון רבי ציון
(ב"ר שושן) כהן יהונתן זצ"ל, אב"ד
ג'רבה.

רבי ציון נולד בעיר ג'רבה שבתוניס,
שם גדל והתחנך. אביו דאג למלא
את כל מחסורו גם לאחר נישואיו,
כדי שיכול לעלות ולהתעלות במעלות
התורה והיראה. בהיותו כבן 25 כבר
מינהו רבני העיר כחבר בבית הדין
של ג'רבה, ובהיותו כבן 40 התמנה
לתפקיד אב בית הדין, אותו מילא עד
סוף ימיו.

רבי ציון היה ידוע כגאון מופלג,
שלמד את הש"ס כולו ארבע פעמים
בעיון מעמדי, ופעמים רבות נוספות
בבקיאות. הקים שיעורי תורה רבים,
ובעיקר שיעורים בהם לימדו הוא
ואחרים מרבני העיר הלכות מעשיות
לתושבי העיר. חלק מהשיעורים
התקיימו בביתו שלו וחלקם בבית
המדרש.

לאחר הסתלקותו נטמן רבי ציון בבית
החיים בעיר ג'רבה, וכעבור 79 שנים
מפטירתו העלו צאצאיו את עצמותיו
לארץ הקודש, וטמנו אותם בבית
העלמין של מושב ברכיה הסמוך
לאשדוד.

• בשנת תשל"ט נסתלק לבית עולמו
הגה"ק רבי יואל (ב"ר חנניה יום טוב
ליפא) טייטלבוים - בעל ה'דברי יואל'
מסאטמאר.

האם מותר לפתוח ספר קודש כדי 'לתפוס' מקום?

אסור להשתמש בספרי קודש לצורך האדם, כגון להגן מפני השמש, או להסתיר דבר מה. ונחלקו הפוסקים אם מותר להניח ספר מתחת לספר שלומד בו כדי להגביהו; ואם היה מונח שם ספר קודם לכן, מותר לכל הדעות להניח עליו את הספר שלומד בו. וכן אין להניח את המרפקים על הספר; ויש שהתירו כשעושה כן לצורך הלימוד. וכן אין לפתוח ספר על גבי 'סטנדר' וכדומה, כדי 'לתפוס' בכך את המקום, אלא אם כן לומדים בו לאחר מכן. ויש שהקפיד שלא לקפל את קצה הדף לסימון המקום שאוחז בו, ויש שהקלו בכך. [ס"ק לא; ביאורים ומוספים דרשו, 38-40]

באיזה חפץ ראוי להשתמש כ'סימניה' לספרי קודש?

אין להניח דפים ריקים בתוך ספר קודש, וכל שכן דפים שכתובים בהם דברי חול; ויש שהתיר להניח דפים ריקים לצורך כתיבת ביאורים על הספר. ומותר להניח בספר 'סימניה' כדי לסמן היכן אוחז בלימודו. ויש מעלה בהנחת חוט ציצית שנקרע בספר קודש כסימניה, כיון ששימש למצוה וראוי להמשיך ולהשתמש בו למצוה; אך אין להניחו בספר שלא לשם סימון. ויש שנהגו להניח שערות שנתלשו מהזקן בתוך ספר קודש, ויש שכתב שאף נמצא כן בספריהם של גדולי הדורות; אך יש שכתבו שאין לעשות כן. [ס"ק לא; ביאורים ומוספים דרשו, 41-42]

אילו חפצים מותר להכניס לארון הקודש?

מעיקר הדין אסור להניח בארון הקודש מאומה מלבד ספר התורה, כיון שהוא מוקדש לקדושה החמורה של ספר תורה, ואין להורידו מקדושתו בשימושים נוספים. אולם, נהגו להניח בו את החפצים הנלוים לספר התורה, כגון הכתר, או ה'יד' שבה מצביעים בשעת הקריאה. ונחלקו הפוסקים אם מותר להניח בו ספרי נביאים הכתובים על גבי קלף כספר תורה. ולכל הדעות אסור להניח בו ספרים, סידורים, טלית ותפילין, וכל שכן חפצי חול. ואם התנו מראש שיוכלו להניח בו חפצים אחרים, מותר. [סעיף ח' וס"ק לא; ביאורים ומוספים דרשו, 37]

אתמול למדנו

- ספר תורה שבלה, עדיף להותירו בבית הכנסת במקום מכובד מאשר לגונזו. ואם רוצים לגונזו, חובה לגונזו בתוך כלי חרס, המגן מלחלוחית האדמה, כדי שהספר יתקיים בתוכו לעולם.
- ספרי נביאים וכתובים הכתובים על גבי קלף כספר תורה, ואף מגילת אסתר שלא נזכר בה שם ה', ופרשיות של תפילין ומזוזה - טעונים גניזה בכלי חרס, כדין ספר תורה האמור לעיל.
- עיתון שיתכן כי כתובים בו דברי תורה - יש אומרים שאסור להשליכו לאשפה מבלי לבדוק תחילה אם יש בו דברי תורה, וכשנמצאים בו דברי תורה צריך לגונזם.

מחר נלמד

- כיצד ניתן להתיר בהנאה חפץ המשמש לעבודה זרה כיצד?
- מדוע מותר להשתמש במוצר שמודפס עליו כיתוב המייעד אותו לעבודה זרה?
- האם מותר לקשט חתן וכלה בתכשיטי ספר התורה?